

Galatasaray Lisesi

Tarihsel Arka Plan

Galatasaray Lisesi Beyoğlu'nun tam ortasında ve en güzel yerinde kurulmuş bir müessesedir. Lisenin bulunduğu bina 1481 yılından beri Galata Sarayı olarak bilinmektedir. Söz konusu alan ve binalarda Galatasaray adıyla faaliyet gösteren eğitim kurumlarının tarihi sürecine bakıldığında üç dönem karşımıza çıkar. 1-Enderun dönemi 2- Tıp Mektebi dönemi 3- Mektebi Sultani/Galatasaray Lisesi dönemi (Mekteb-i Sultani bünyesinde ayrıca bir de Darülfünunu Sultani adını taşıyan üniversite '1874-1881' kurulmuştur). Görüldüğü üzere faaliyet alanları eğitim olan bu kuruluşlar aynı zamanda Galatasaray adını taşımaktadırlar ve hepsi bugünkü lise binasının bulunduğu sahada yer almışlardır. Dolayısı ile 1481 yılından günümüze devam eden bir tarihsel süreklilik söz konusudur.

Galata Sarayı Enderun Mektebi'nin Kuruluşu

Galata Sarayı Enderun Mektebi'nin kurulduğu 1481 yılında Galata, Haliç ağzından Boğaziçi istikametine doğru uzanan, çok sık binalı, dar sokaklı, son derece işlek ve canlı bir ticaret merkezi idi. Bu limanın deniz kıyısı da, kara tarafı da yüksek ve kalın duvarlarla kaplı idi. Cenevizlilerin yapmış olduğu Galata Kulesi de bu surların içinde ve en üst kısmında bulunuyordu. Galata surlarının dışında kalan kısımlar, bütün Beyoğlu sırtları ve platosu o dönemlerde boş araziden ibaretti. Buralarda ve bütün yamaçlarda tarlalar, bağlar, bahçeler, ağaçlıklı ve sık fundalık yerler ve korular vardı. Sözü ettiğimiz bu korularda, Sultan II. Bayezid (1481-1512) tahta çıktığı yılın sonbahar aylarında bir av partisi düzenlemişti. Rivayete göre, av dönüşü Beyoğlu sırtlarından Tophane'ye doğru inerken Sultan'ın gözüne bir kulübe çarpmıştı. Dinlenmek amacıyla bu kulübeye giden II. Bayezid, burada yaşayan ve nadide güller yetiştirdiği için Gülbaba olarak tanınan bir ihtiyarla karşılaşmıştı. Sultan, Gülbaba'nın ikramından ve sohbetinden çok hoşlanınca, kendisinden bir isteğinin olup olmadığını sormuş, Gülbaba da Padişah'a, şu anda lisenin bulunduğu Beyoğlu sırtlarını göstererek, orada bir mektep yapılması isteğinde bulunmuştu. Bu suretle Galata Sarayı adı verilen bina yapıldığı gibi, o zamanların usulünce gayet muntazam ve herkesçe takdir edilen bir mektep açılmıştı.

II. Bayezid tarafından kurulan Galata Sarayı mektebi 1481 yılından 1868'e kadar muhtelif değişiklikler geçirmiştir. Mektep Kanuni Sultan Süleyman devrinden sonra bir süre ihmal edilmiş, Sultan III. Ahmed döneminde, 1715 yılında tamir edilmiş ve Saray mektebi olarak vazife görmeye devam etmiştir. Sultan I. Mahmud 1741 yılında mektepte ıslahat gerçekleştirdiği gibi, Fatih ve Ayasofya kütüphaneleri ayarında bir kütüphaneyi de mektebe kazandırmıştır. Yenilikçi Padişah III.Selim 1789'dan 1807'ye kadar süren saltanatı boyunca mektebin faaliyete devamı konusunda büyük gayret göstermiştir. Sultan II. Mahmud da Galata Sarayı mektebine önem vermiştir. Mektep II. Mahmud devrinde Tophane yangınında yanmış, 1819 yılında ahşap olarak yeniden inşa edilmiştir. 1826'da Yeniçerilerin kaldırılmasından sonra Enderun mektebi atıl kalmıştır.

Galatasaray Mekteb-i Tıbbiyesi Dönemi

19. yüzyıl başlarında, Osmanlı devlet adamları ülkenin içine girdiği sıkıntılı süreçten kurtulma ve bir takım reformlarla ülkeyi derleyip toparlama çabası içine girmişlerdi. Bunun bir yansıması olarak Avrupa'daki modern müesseseler model alınmak suretiyle benzer kurumlar Türkiye'de de kurulmaya başlandı. 19. Yüzyılın başlarında oluşturulan söz konusu modern müesseseler arasında en önemli yeri tutanlardan biri de, önce Vezneciler'de faaliyete geçip oradan Gülhane'ye taşınacak ve daha sonrasında da Galatasaray Enderun Mektebi binasına yerleşecek olan Galatasaray Tıp

Mektebi'dir.

Gerekli düzenlemelerin yapılması ve yeni eğitici kadroların oluşturulmasıyla 1838 yılından itibaren Tıp Mektebi Beyoğlu'ndaki Galatasaray binasında faaliyete geçti. Mektepte eğitim faaliyetlerini yürütmek üzere Avrupa'dan Avusturyalı Doktor Karl Bernard ile Doktor Neuner ve Eczacı Hoffman getirilmişti.

Sultan II. Mahmud bu mektebe özel bir önem vermekteydi. Galatasaray Askeri Tıp Mektebi usta hekimler yetiştirecek ve bunlar ülkelerine hizmet edeceklerdi. Galatasaray Tıbbiyesi bu niyet ve beklentilerle eğitime başlamıştı. Mektep askeri ve yatılı olup mükemmel surette idare edilmesine dikkat edilmişti.

Başlangıçta altı yıl olarak öngörülen eğitim süresi, tedrisat için yeterli bulunmadığından, bilahare dokuz yıla çıkarıldı. Dokuz yılın dördü idadi sınıfı, beşi ise yüksek sınıf olarak düzenlendi. Eğitim aşamasında Mösyö Bernard mektepte bir yenilik meydana getirdi. O ana kadar anatomi dersi modeller üstünde uygulandığından öğrencilere fazla fayda sağlayamıyordu. Hâlbuki mektebin bir an evvel Batıdakiler derecesinde kaliteli olması isteniyordu. Bernard Padişah'tan aldığı izinle dersin kadvralar üzerinde yapılmasını sağladı. Mektepte Müslüman ve Gayrimüslim öğrencilerin aynı ortamda bir arada eğitim almaları, Tıp Mektebi'nde olduğu gibi, bir süre sonra kurulacak Mekteb-i Sultani'nin de temel felsefelerinden biri olacaktır.

Mektep ilk mezunlarını 1843 yılında verdi. İlk mezunlar Sultan Abdülmecit'in de hazır bulunduğu imtihanında başarı göstererek diplomalarını aldılar. Bunlara elde ettikleri derecelere göre miralaylık, kaymakamlık, binbaşılık ve yüzbaşılık rütbeleri verildi ve görevlendirildiler. Mektepten alınan diplomalar aynı zamanda Avrupa tıp fakülteleri diplomalarına eşdeğer tutuluyordu. Bunun yanında yabancı memleketlerden gelen doktorların ellerindeki diploma ne olursa olsun Galatasaray Tıbbiye Mektebi'nde bir ehliyet imtihanı geçirdikten sonra ülkemizde doktorluk yapabilmeleri uygulaması da başlatılmıştı. Mektepte neşriyat için bir de matbaa kurulmuş ve *La Gazette Médicale de Constantinople* adıyla bir dergi çıkarılmıştır.

Galatasaray binası 1848 tarihinde büyük bir yangın geçirdi. Bu tarih itibariyle mektepte 300 Türk, 40 Rum, 29 Ermeni, 15 Musevi öğrenci eğitim görmekteydi. Yangından sonra mektep Hasköy'deki Humbarahane Kışlası'na taşındı. Dönemin Padişahı Sultan Abdülmecit Galatasaray binasını yeniden ve mükemmel bir şekilde yaptırmak için faaliyete geçti. Bu defa bina ahşap değil kâgir olacaktı. Bina inşaatı, bugünkü şekline sahip olarak 1862 yılında tamamlandı. Bundan sonra Askeri Tıbbiye Mektebi yine bu binaya taşındı ve altı yıl boyunca eğitimine devam etti. Bu arada 1866 yılında, çok önemli bir organizasyon olarak, Uluslararası Tıp Kongresi Galatasaray binasında gerçekleştirildi. 1868 yılında Mekteb-i Sultani'nin açılması ile beraber Galatasaray'da eğitim gören askeri tıbbiye öğrencileri Beyoğlu'ndan Gülhane'ye taşındı. Beyoğlu'ndaki binada ise 1 Eylül 1868 tarihinden itibaren Mekteb-i Sultani eğitime başlayacaktır.

Mekteb-i Sultani'nin Kuruluşu

Mekteb-i Sultani'nin kuruluşu, esas itibariyle bir ihtiyacın giderilmesini öngörmekteydi. Öncelikle, Tanzimat Fermanı ve sonrasındaki süreçte, Osmanlı devlet adamları ülke insanını donanımlı hale getirebilmek için modern eğitim kurumlarının açılması gerektiğine inanıyorlardı. Batı ile olan temaslarda işe yarayacak, yabancı dili ve batı kültürünü iyi bilen devlet adamlarına gereksinim duyulması kaliteli bir eğitim müessesesine sahip olma mecburiyetini de gündeme getiriyordu. Aynı dönemde, ilköğretim ile yükseköğretim arasında ortaöğretim ihtiyacını giderecek eğitim kurumlarına duyulan ihtiyaç giderek kendini daha fazla hissettirmeye başlamıştı. Diğer yandan, ülkenin bütünlüğü açısından oldukça önem kazandığı düşünülen Osmanlılık prensibi de, Mekteb-i Sultani tarzında bir eğitim müessesesinin kurulma

sürecini başlatan gelişmeler arasında yer alacaktır. Sultan Abdülaziz 1867 yılında yapmış olduğu Avrupa seyahatinde gördükleri karşısında etkilenmiş ve başta eğitim olmak üzere çeşitli alanlardaki icraatların ülkemizde de uygulanması zaruretine inanmıştı.

İlk tecrübe olarak, Beyoğlu'nda kışla olarak inşa edilmiş, Boğaza nazır Galata Sarayı binasında bir okul açılması uygun görülmüştü. Burası daha sonra diğer vilayetlere açılacak liselere örnek teşkil edecekti. Mekteb-i Sultani adı verilen okulda tedrisat esas itibariyle Fransızca olacak, fakat bazı dersler Türkçe gösterilecekti. Mektebin müdürü ve bazı hocalar Fransız olacağı gibi ders nazırı da müdir-i sani unvanı ile yine Fransız olacaktı. Mektepte Türkçe ve Fransızca olmak üzere iki ayrı kısım bulunacaktı. Fen bilimleri ağırlıklı dersler Fransızca, sosyal bilimler ağırlıklı dersler ise Türkçe okutulacaktı. Mektepte Müslüman ve Gayrimüslim öğrenciler bir arada okuyacaklardı. Mektebe ilgisini esirgemeyen Fransa, bu vesile ile şarktaki nüfuzunu arttırma çabası içindeydi.

Bu şekilde kuruluş çalışmaları tamamlanan Mekteb-i Sultani 1 Eylül 1868 tarihinde 341 öğrencisi olduğu halde eğitim vermeye başladı. Bu öğrencilerden 147'si Müslüman, 48'i Gregoryen Ermeni, 36'sı Rum, 34 'ü Musevi, 34'ü Bulgar, 23'ü Katolik Latin, 19'u ise Katolik Ermeni idi. Mektepte dışarıdan ders takip etmek isteyenler için de sınıf tahsis edilmişti.

Mektebin açılışı ile beraber bir takım tepkiler de ortaya çıktı. Buna göre Rusya siyasi sebeplerle, yani Fransa'nın nüfuzunun artmasından duyduğu endişe ile Mekteb-i Sultani'ye karşı idi. Rumlar Yunancanın ders programları arasında bulunmamasından rahatsızlık duymaktaydılar. Museviler ise Hıristiyan bir müdürün yönetimindeki mektebe öğrenci göndermekte çekingen davranmışlardı. Katolikler de çeşitli milletlere mensup öğrenciler arasında Katolik çocuklarının ahlaklarının bozulacağını düşünmekteydiler. Hatta Papa mektebe Katolik öğrencilerin gitmesini yasakladı. Fransa'nın girişimiyle bu yasak kaldırıldı.

Mekteb-i Sultani İstanbul basınında iyimserlikle karşılandı. Gazeteler çocuklarını okutmak isteyen aileler için çok güzel bir fırsatın ortaya çıktığını, Avrupa'dakiler ayarındaki bu okulun meyvelerini vermeye başladığında memleket için önemli katkılar sağlayacağını yazdılar. Bu dönemde Avrupa'da faaliyet göstermekte bulunan Namık Kemal ve Ziya Paşa gibi Yeni Osmanlılar ise mektebin kurulmasını şiddetle tenkit ettiler. *"Bir Türk çocuğunu keçi sakallı Fransız hocaların eline bırakmanın zararlı olduğu"* şeklinde yorumlarda bulundular. Aleyhteki bütün görüşlere rağmen, başta Sultan Abdülaziz olmak üzere, Sadrazam Âli Paşa ve kuruluşa ön ayak olan diğer devlet adamları, ülkenin geleceği olarak gördükleri bu okulun yaşaması için büyük gayret gösterdiler. Sonuçta Mekteb-i Sultani tedrisata başladı ve giderek ülkenin en önemli eğitim müesseselerinden biri haline geldi.

Mekteb-i Sultani'nin kuruluşunda ve sonra geçirdiği aşamalarda Fransa'nın oynadığı rolü fazla abartmamak gerekir. Esas olarak Osmanlı Devlet adamları böyle bir okulun ihtiyacını hissediyorlardı. Dolayısı ile bu uğurda büyük fedakârlıklar gösterdiler. Fransa'nın katkısı, eğitim sistemi açısından örnek teşkil etmek yanında, öğretmenlerin teminine yönelikti. Bununla beraber Fransız öğretmenlerin maaşları Osmanlı Devleti tarafından ödenmekte idi. Üstelik bunlar kâğıt para kabul etmemişler, maaşlarının Osmanlı altın lirası üzerinden ödenmesini özellikle talep etmişlerdi. Nitekim uygulama da böyle oldu. Eğitim programlarının hazırlanmasında da Fransız sistemi örnek alınmakla beraber, uygulama tamamen aynı olmadı. Ülke ihtiyaçları göz önünde bulundurularak o dönem Fransız liselerinde daha az önem verilen matematik, temel bilimler, muhasebe, tarih, coğrafya, teknik resim gibi dersler Mekteb-i Sultani'de ağırlığı teşkil etti.

Mekteb-i Sultani’de kuruluştan Cumhuriyet dönemine kadar sırasıyla, Mösyö De Salve, Vahan Efendi, Fotyadi Bey, Sava Paşa, Ali Suavi Bey, Ali Nizami Paşa, Halil Efendi, Karaca Paşa, İsmail Bey, Abdurrahman Şeref Bey, Emrullah Bey, Mustafa Azmi Bey, Tevfik Fikret Bey, Salih Zeki Bey, Salih Arif Bey, Aynizade Hasan Tahsin Bey müdürlük yaptılar. Bunlar arasında İsmail Bey, Abdurrahman Şeref Bey ve Tevfik Fikret uygulamalarıyla mektepte önemli bir iz bıraktılar.

1874 yılında mektep bünyesinde Darülfünun-ı Sultani adıyla bir üniversite açıldı. Mühendislik, Hukuk ve Edebiyat şubelerinin bulunduğu söz konusu yüksekokul aralıklı olarak 1881 yılına kadar hizmet verdi.

Mekteb-i Sultani’de spor her zaman için önemli olmuştu. Daha kuruluş yılından itibaren ders programlarında jimnastik dersine yer verilmiş ve bir de spor salonu açılmıştı. Bu sebeple öğrenciler arasında sporun her dalına merak saran başarılı gençler yetişti. 1905 yılında 11. sınıf öğrencisi Ali Sami (Yen) ve arkadaşları Türkiye’nin ilk futbol kulübü olarak Galatasaray’ı kurdular.

Mekteb-i Sultani binası 1907 yılında meydana gelen yangın neticesi önemli hasar gördü. İkinci Müdür Mösyö Feuillet’in odasından çıkan yangın mektebin ahşap iç aksamını tamamen yok etti. Sadece taş duvarlar kaldı. Yangında can kaybı olmadı. Ama kütüphane, müze ve arşiv tamamen yandı. Öğrenciler bir yıl Beylerbeyi’nde geçici olarak oluşturulan barakalarda eğitim yaptıktan sonra, 1909 yılından itibaren, yeniden inşa edilen Beyoğlu’ndaki binaya geri döndüler.

Bu esnada müdürlük makamında bulunan ve Galatasaray Lisesi’ni “*Batiya açılan pencere*” olarak nitelemesiyle tanıdığımız Tevfik Fikret görevi sırasındaki icraatlarıyla gerek öğrencilerin, gerekse öğretmenlerin gönlünde taht kurdu. Tevfik Fikret mektepteki disiplin yanında, eğitime de özel bir çaba harcıyordu. Konferans salonu yanında, mektebe yeni laboratuvarlar, fizik amfisi, kütüphane, eczane ve revir gibi eserler kazandırmıştı. Konferans salonunda talebeye konferanslar veriyor, okunan derslerle ilgili veya hariçten seçilmiş konular üzerinde sohbetler yapılıyor, nutuklar söyleniyordu. Bazen bu konferanslarda sınıf öğretmenleri de hazır bulunuyordu. Bunlardan başka ara sıra şiir ve nesir parçalarını da güzel okuma tecrübeleri yapılıyor, bu suretle öğrenciler okuduklarını, dinlediklerini iyi anlamaya ve iyi söylemeye alıştırılıyorlardı. Tevfik Fikret bu uygulamaları ile Galatasaray Lisesi tarihinde çok önemli bir mevkie sahip olmuştur.

1914 yılı I. Dünya Savaşı’nın çıkışına şahit olacaktır. Osmanlı Devleti 1914 Kasım’ı itibariyle I. Dünya Savaşı’na dâhil oldu. Savaşılan ülkeler arasında Fransa’nın da bulunması Mekteb-i Sultani’deki eğitimin devamı açısından çok önemli bir sıkıntı meydana getirmişti. Savaş çıkınca Mekteb-i Sultani’de görevli Fransız öğretmenlerden bir kısmı ülkelerine geri dönmüşlerdi. Bununla beraber, görev bilinçleri siyasi mülahazalarının üzerine çıkan bazı öğretmenler, Mekteb-i Sultani’deki eğitimin aksamaması için, öğretmenliğe devam etmek istemişlerdir. Öğretmenlerin kalma istekleri Osmanlı Hükümeti tarafından da uygun görülmüş ve Fransa ile savaş ortamında bulunulmasına rağmen, bu öğretmenler için hükümetin özel izin vermesi suretiyle, Mekteb-i Sultani’deki hizmetlerine devam etmeleri sağlanmıştır.

Ülkenin içinde bulunduğu savaş ortamında Mekteb-i Sultani’de eğitime ara verilmemiştir. Ama bazı Galatasaraylı öğrenciler bu ortamda vatan için savaşmanın daha kutsal bir görev olacağını düşünerek gönüllü olarak askere yazılmışlardır. Bu arada mektep hademelerinden de gönüllü savaşa katılanlar olmuştur. Bu suretle, başta Çanakkale olmak üzere birçok cephede Galatasaraylılar ülkeleri için fedakârca savaşmışlardır. Bunlar arasından bazıları şehit olmuşlardır. Bugün, Galatasaray Lisesi’nin girişinde yapılmış olan bir şeref holünde, bu şehitlerin isimleri siyah mermer levhalar üzerine altın harflerle kazınmış bulunmaktadır. I. Dünya Savaşı’nın zor günlerinde meydana gelen bir gelişme

çerçevesinde Mekteb-i Sultani bir süre için hastane olarak kullanılmış, bu arada eğitim de devam etmiştir.

Cumhuriyet Dönemi

Milli Mücadele'nin kazanılması bütün ülkede olduğu gibi Mekteb-i Sultani'de de büyük bir coşku ile karşılanmıştır. Milli hükümetin ve muzaffer ordunun temsilcisi olarak İstanbul'a gelen Refet Paşa Mekteb-i Sultani'yi de ziyaret ederken Mektepte olağanüstü bir coşku yaşanmıştır. Bu vesile ile Refet Paşa heyecanlı bir konuşma yapmış, Mektebin birçok vatansever evlat yetiştirdiğini, yetiştirmeye de devam edeceğini, Milli Mücadele kazanıldığına göre artık vatanın imarına ve yükseltilmesine çalışılması gerektiğini söylemiştir. 1922-1923 eğitim yılı mezunları diplomalarını "Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti" adına almışlar ve Mekteb-i Sultani ismi son defa bu yıl mezun olanların diplomalarına yazılmıştır.

Saltanatın kaldırılmasından sonra 1923 yılı ağustosundan itibaren Mekteb-i Sultani ismi Galatasaray Lisesi'ne dönüşmüştür. Galatasaray Lisesi Osmanlı döneminde olduğu gibi Cumhuriyet döneminde de önemli bir eğitim kurumu olarak faaliyetini sürdürmüştür. Birinci Heyeti İlmîye toplantısında okulun yeni statüsü belirlenmiş ve buna paralel olarak 1924 yılı itibarıyla yeni "Talimatname" ve "Müfredat Programı" yürürlüğe girmiştir.

1924 yılında, Türkçe ve Fransızca sınıfların birleştirilmesi sürecinde yaşanan karışıklıktan dolayı bazı öğrenciler mağdur, bazı öğretmenler de kadro dışı kalmıştır. Derslerin birleştirilmesi sırasında yaşanan sıkıntılar bir takım tepkilere yol açmış, Meclisin gündeminde tartışılmışsa da tekrar geriye dönüş daha fazla karışıklığa sebep vereceğinden, derslerin birleştirilmesi uygulamasına devam edilmiştir. Dolayısıyla o yıla kadar geçerli olan, tek bölümü bitirenlere ehliyetname, iki bölümü de bitirenlere şahadetname verme uygulaması ortadan kalkmıştır. Mezun öğrenciye Galatasaray Lisesi diploması verilmektedir.

Özellikle 1924-1929 ve 1933-1950 yılları arasında görev yapan Müdür Behçet Bey ile 1929-1933 döneminde Müdürlük makamında bulunan Fethi İsmail Bey okulun başarılı olması için büyük çaba göstermişler ve bunda da muvaffak olmuşlardır. Galatasaray Lisesi mezunu olan Behçet ve Fethi Beyler müdürlükleri dönemlerinde öğrencilerin okulda yaptıkları sosyal faaliyetleri desteklemişlerdir. Behçet Bey döneminde öğrencilerin kurmuş olduğu Talebe Sandığı hakkında bilgi alan dönemin Maarif Vekili Mustafa Necati Bey, aynı uygulamanın diğer liselerde de yapılmasını istemiştir. Böylece öğrenciler arasında hem dayanışmayla birlikte yardımlaşma, hem de lise öğrencilerinin temsilci seçerek bir teşekküle üye olmaları ve bu teşekkülün işleyişi sırasındaki aşamalarda tecrübe sahibi olarak hayata hazırlanmaları mümkün olacaktı.

Cumhuriyet döneminde Galatasaray Lisesi'nde tahsil süresi 5'i ilkökul, 4'ü orta kısım birinci devre 3'ü ise orta kısım ikinci devre olmak üzere toplam 12 yıl olarak belirlenmiştir. Mektepte uygulanan müfredat programı ağır olup bu program çerçevesinde yetişen öğrenciler yeterli bilgilerle donatılmış olarak mezun olurlardı. Bu durum eğitimlerinin sonraki aşamalarında kendilerine önemli katkı sağlamıştır. Mektebin bilgi vermek yanında öğrenciyi hayata hazırlamak gibi bir işlevi de vardı. Okulda kurulan bir takım öğrenci teşekkülleri sayesinde talebe kendisini hayata hazırlama imkânı bulur, bu arada mektepte sosyal faaliyetler de hiç eksik olmazdı. Müzik, spor ve izcilik faaliyetleri yanında öğrenciler yayınladıkları Akademi (dokuzuncu sayıdan itibaren Galatasaray) dergisi ile de okullarının adını duyuracak başarılar elde etmişlerdir. Bu çerçevede okulda her yıl birçok sergi açılmış, konserler ve tiyatro gösterileri düzenlenmiştir. Bu başarılarında kendilerine rehber olan gerek Türk gerekse Fransız öğretmenler alanlarında uzman olan kişilerden seçilirdi. Yabancı öğretmenlerle özel bir mukavele yapılmaktaydı ki bu uygulamadan amaç eğitimde

devamlılığı sağlamaktı. Bütün bunların bir araya gelmesiyle Galatasaray Lisesi'ni bitiren bir öğrenci hayatta başarılı olma şansını çabuk yakalardı.

Galatasaray Lisesi geliştikçe ve öğrenci sayısı arttıkça Beyoğlu'ndaki bina yeterli olmamaya başlamıştır. Bunun üzerine Ortaköy'deki Feriye Saraylarından bir bina Galatasaray Lisesi'ne tahsis edilmiş ve Mektebin ilkokul kısmı ile hazırlık sınıfı buraya taşınmıştır. İlkokulu burada tamamlayan öğrenciler sonraki devreleri okumak için Beyoğlu'ndaki binaya geçiş yapmışlardır.

1930'lu yıllarda Atatürk, Galatasaray Lisesi'ne dört defa gelerek bu okula ne kadar önem verdiğini göstermiştir. Atatürk 1930 yılındaki ziyaretinde okul müdürü, idareciler ve öğretmenlerle temaslarda bulunmuş ve bazı sınıflara girerek ders ortamında öğrencileri görmüştür. Bu ziyarette öğrenciler bir bayram havası içinde büyük bir coşkuyla ve gururla Atatürk'ü karşılamışlardır. 1932'deki ziyaretinde okulda çok kısa süre kalan Atatürk, 1933 yılındaki ziyaretinde bakalorya sınavına katılmış ve dokuz öğrenciyi bizzat kendisi sınav yapmıştır. Atatürk tarafından bizzat sınav yapılan öğrencilerden biri olan İlhan E.Postacıoğlu oldukça uzun süren bu sınavda verdiği doğru cevaplarla başarılı olmuş ve aynı zamanda okulunun da başarısını göstermiştir. 1934 yılında İş Bankası'nın onuncu yıl dönümü nedeni ile Galatasaray Lisesi'nde açılan sergi dolayısıyla Atatürk dördüncü defa okula gelmiştir.

1934 yılında müfredat programıyla, orta ve lise kısımlarının ders yıllarında bir değişikliğe gidilmiştir. İlkokul beş yıl olarak aynı kalmış, ortaokulu oluşturan birinci devre dörtten üç yıla indirilmiş, ikinci devre ise üçten dört yıla çıkarılmıştır. Lise üçüncü ve dördüncü sınıflar Fen ve Edebiyat olarak ayrılmıştır. Önceki uygulama da ise lise üçüncü sınıf "Fen" ve "Edebiyat" şubesi olarak ayrılmıştı. Okulun eğitim süresi yine aynı şekilde 12 yıl olarak devam etmiştir.

Anılarını kaleme alan Galatasaray mezunlarında ilk göze çarpan bu okulu bitirmiş olmanın onlara verdiği gururdur. Galatasaraylılık ruhunu yaşatmak sadece öğrencilik yıllarında değil, hayatlarının sonuna kadar devam ettirdikleri bir meşaledir. Pilav günlerinde bir araya gelen eski ve yeni mezunların okul yıllarını çağrıştıran çocuksu hareketleri, hâlâ birbirlerini lakapları ile çağırmaları, anılarında tazeliğini kaybetmeyen o güzel günleri yâd etmeleri onların okula duydukları özlemin bir göstergedir.

Galatasaray Lisesi sonraki yıllarda da ülkedeki en önde gelen orta öğretim kurumlarından biri olma vasfını devam ettirmiştir. 1965 yılında kız öğrenciler okula kabul edilmiştir. 1968 senesinde Mektebi Sultani'nin 100. Kuruluş yılı kutlamaları nedeniyle dönemin Fransa Cumhurbaşkanı Charles De Gaulle liseyi ziyaret etmiştir. Son olarak, 14 Nisan 1992 yılında Fransa Cumhurbaşkanı François Mitterand ile 8. Cumhurbaşkanı Turgut Özal arasında imzalanan protokolle ilkokul ve üniversite eğitimini de kapsayan Galatasaray Eğitim Öğretim Kurumu (GEÖK) hayata geçirilmiştir

Galatasaray Eğitim ve Öğretim Kurumu, 6 Haziran 1994 tarih ve 21952 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 3993 sayılı Kanun'la Galatasaray Üniversitesi'ne dönüşmüştür. Kurum üniversite statüsünü almasına rağmen, entegre eğitim-öğretim kurumu olma özelliğini korumuş ve Galatasaray Lisesi ile ona bağlı ilkokul ve Rektörlüğe bağlı öğretim birimleri olarak tanımlanmıştır.

Bu yıldan günümüze kadar gelen bir süreç içinde de Galatasaray Lisesi aynı vasfını muhafaza etmektedir.

Vahdettin ENGİN

KAYNAKÇA

ARAY, Suat, **Bir Galatasaraylının Hatıraları**, İzmir 1959.

DE SALVE, L'Enseignement En Turquie Le Lycée Impérial de Galata-Sérai", **Revue des deux Mondes**, Septembre-Octobre 1874.

DÜZENLİ, Gülsün, "Mekteb-i Sultani'den Bugüne Galatasaray Lisesi", **Toplumsal Tarih**, Yıl 1996, S 26, s.20-42.

EBUZZİYA, Ziyad, KOZİKOĞLU, Sahir, **1921-1933 Galatasaray Tarihçesi 1933 Mezunları ve 50 Yılları**, İstanbul bty.

ENGİN, Emel, **Mekteb-i Sultani'den Galatasaray Lisesi'ne**, İstanbul 2008.

ENGİN, Vahdettin, **Mekteb-i Sultani**, İstanbul 2003.

ENGİN, Vahdettin, "Tevfik Fikret'in Mekteb-i Sultani Müdürlüğü ve Eğitimci Kişiliği", **Biyografya 7 Tevfik Fikret**, İstanbul 2006, s.237-252.

ENGİN, Vahdettin, "Galatasaray Tıp Mektebi", **Sultani Dergi**, Yıl 2006, S 26, s.38-41.

Galatasaray Lisesi Müfredat Programı, İstanbul 1934.

İREN, Nejat, **1922-1934 Galatasaray Tarihçesi 1934 Mezunları ve 50 Yılları**, İstanbul 1989.

İSFENDİYAROĞLU, Fethi, **Galatasaray Tarihi**, İstanbul 1954.

KOÇER, Hasan Ali, **Türkiye'de Modern Eğitimin Doğuşu ve Gelişimi (1773-1923)**, İstanbul 1991.

Mehmet Ziya, **Mekteb-i Sultani**, İstanbul 1334.

Ortak Bellek 1948 Yılı Galatasaray Lisesi Mezunlarına 50. Yıl Hatırası, Haz. Vefa Semenderoğlu, İzzeddin Çalışlar, İstanbul 1998.

POSTACIOĞLU, İlhan E., "Atatürk Önünde Tarih Bakaloryası", **Atatürk ve Galatasaray**, Galatasaray Lisesi Özel Yayını, s.31-34.

RAZİ, Yusuf, "Eski Galatasarayında Neler Görmüştüm?", **Akşam**, 2 Eylül 1943.

SANDIKÇIOĞLU, Muhittin, TURAÇ, Ferruhzat- SEMENDEROĞLU, Vefa, **Galatasaray Lisesi Mekteb-i Sultani "1868-1968"**, İstanbul 1974.

SUNGU, İhsan, "Galatasaray Lisesi'nin Kuruluşu", **Bellekten**, Yıl 1943, S 28, s.315-347.

ŞİŞMAN, Adnan, **Galatasaray Mekteb-i Sultanisi'nin Kuruluşu ve İlk Eğitim Yılları**, İstanbul 1989.

TANER, Haldun, "Atatürk Galatasaray'da", **Atatürk ve Galatasaray**, Galatasaray Lisesi Özel Yayını, s.20-24.

TOKER, Metin, "İnsanı Şekillendiren Okul: Galatasaray", **Galatasaray'dan Atatürk'e**, İstanbul 1982, s.17-18.

Türkiye Cumhuriyeti Maarif Vekâleti Galatasaray Lisesi Müfredat Programı, İstanbul 1340.

Türkiye Cumhuriyeti Maarif Vekâleti Galatasaray Lisesi Talimatname, İstanbul 1340.

ÜLMAN, Yeşim Işıl, **Galatasaray Tıbbiyesi - Tıbbiye 'de Modernleşmenin Başlangıcı**, İstanbul 2017.

02/07/2022 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/galatasaray-lisesi/?pdf=3655> adresinden erişilmiştir